

Zagreb, 28. prosinca 2018.

Priopćenje o nastavku primjene stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala za Republiku Hrvatsku za prvo tromjesečje 2020.

Hrvatska narodna banka u skladu s člankom 123. Zakona o kreditnim institucijama ("Narodne novine", br. 159/2013., 19/2015., 102/2015. i 15/2018.) objavljuje da će se Odluka o stopi protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala ("Narodne novine", br. 9/2015.), kojom je određena stopa protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala od 0%, primjenjivati i u prvom tromjesečju 2020.

Odlukom o stopi protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala omogućena je upotreba instrumenta kojim se može djelovati u slučaju potrebe za ograničavanjem prekomjernoga kreditnog rasta, a riječ je o promjenjivom kapitalnom zahtjevu koji ovisi o cikličkoj komponenti relativnog jaza zaduženosti privatnog sektora (tj. omjeru kredita odobrenih stanovništvu i nefinancijskim poduzećima i bruto domaćeg proizvoda).¹ Navedenom Odlukom određena je stopa protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala od 0% s datumom primjene od 1. siječnja 2016. Na temelju nove analitičke ocjene evolucije sistemskih rizika cikličke prirode HNB objavljuje da se zadržava ista visina stope od 0%, koja će se primjenjivati u prvom tromjesečju 2020., odnosno od 1. siječnja 2020. U skladu s člancima 119., 123. i 380. Zakona o kreditnim institucijama objavljuju se i relevantne informacije.

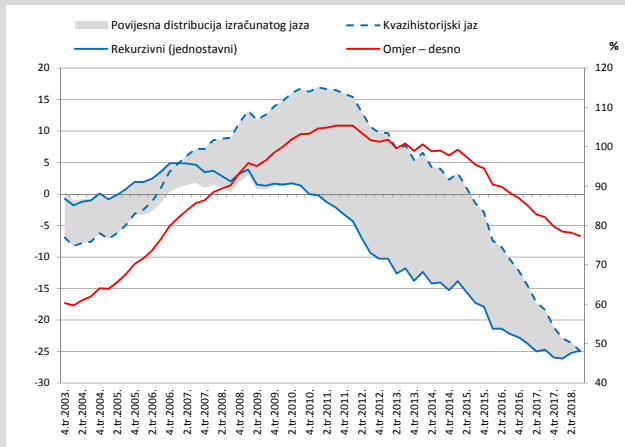
Nastavak rasta gospodarske aktivnosti u trećem tromjesečju 2018. bio je praćen rastom plasmana monetarnih financijskih institucija. Glavnina tog porasta, mjereno na osnovi transakcija, odnosi se na sektor kućanstava, a nešto su porasli i plasmani nefinancijskim poduzećima. U sektoru kućanstava najviše su rasli gotovinski nenamjenski krediti bez zaloga, a nastavio se i blagi rast stambenih kredita. Usporedno su nastavile rasti cijene stambenih nekretnina (4,5% na godišnjoj razini u drugom tromjesečju 2018.). U trećem su tromjesečju banke nastavile s aktivnostima prodaje plasmana, i to uglavnom plasmana nefinancijskim poduzećima, kojima se stoga stanje blago smanjilo. Bruto inozemni dug nefinancijskih društava i kućanstava ostao je gotovo nepromijenjen u odnosu na prethodno tromjesečje.

Standardizirani pokazatelj relativne zaduženosti (omjer) nastavio se smanjivati jer je povećanje stanja ukupnih domaćih i inozemnih potraživanja od nefinancijskog sektora bilo praćeno jačim rastom nominalnog bruto domaćeg proizvoda. Smanjio se i specifični pokazatelj relativne zaduženosti odnosno omjer kredita domaćih kreditnih institucija i tromjesečnog sezonski prilagođenog BDP-a. Jaz zaduženosti izračunat na temelju standardiziranog omjera zadržao se u negativnom području (-24,9%) te se tek blago približio dugoročnom trendu (Slika 1.a). Istodobno se nastavio smanjivati negativan jaz zaduženosti na temelju specifičnog pokazatelja, zasnovanog na užoj definiciji kredita, koja obuhvaća samo kredite domaćih kreditnih institucija nefinancijskom sektoru stavljenih u odnos prema tromjesečnom, sezonski prilagođenom BDP-u (Slika 1.b). Budući da i dalje ne postoji ciklički pritisak koji bi zahtijevao korektivne akcije HNB-a, referentni pokazatelj potrebne visine zaštitnoga protucikličkog sloja kapitala procijenjen za prvo tromjesečje 2020. ostao je na razini od 0%.

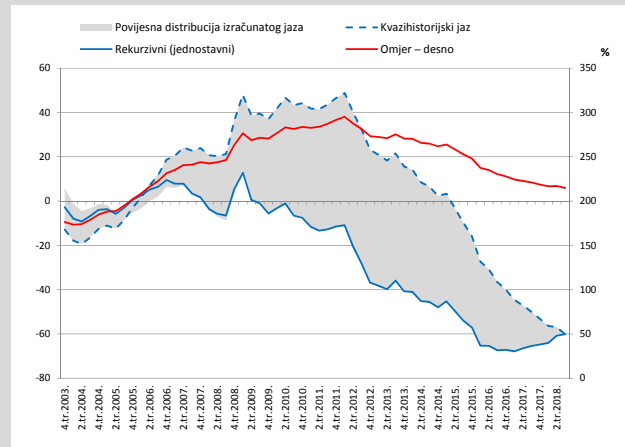
¹ Detaljna metodološka pojašnjenja vidi u Okviru 4. Financijski ciklus i kalibracija protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala, Financijska stabilnost, br. 15, srpanj 2014.

Slika 1. Pokazatelji relativne zaduženosti (omjer kredita i bruto domaćeg proizvoda) i kratkoročni jaz (relativno odstupanje omjera od njegova dugoročnog trenda)^a

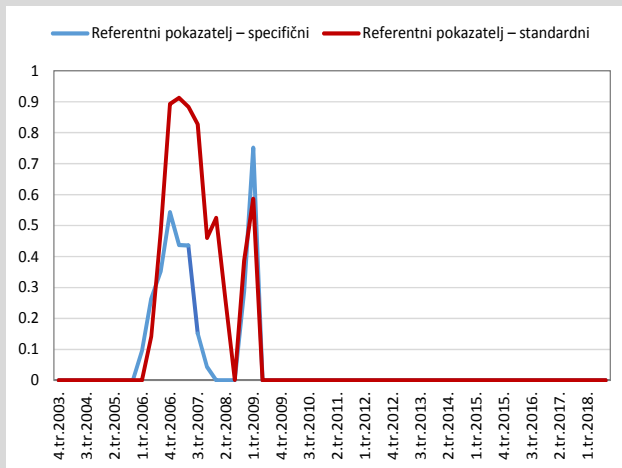
1.a Standardizirani pokazatelj

1.b Specifični pokazatelj

Slika 2. Referentni pokazatelj visine zaštitnog sloja

^a Izračuni svih relevantnih omjera (standardizirani je omjer ukupnih plasmana, tj. domaćih plasmana i inozemnog duga, te nominalnoga godišnjeg BDP-a, dok je specifični omjer kredita domaćih kreditnih institucija i tromjesečnog sezonski prilagođenog BDP-a) i kratkoročnog jaza napravljeni su na uzorku od 2000. godine. Kvizihistorijski jaz izračunava se na cijelom uzorku, a rekurzivni jaz na desnostranom pomičnom uzorku (raspoloživih podataka u svakom tromjesečju), pri čemu su posljednja opažanja uvijek ista za oba pokazatelja jaza. Povijesna distribucija izračunatog jaza jest područje između najmanje i najveće vrijednosti jaza izračunate pomicanjem uzorka udesno. Povijesne serije referentnih pokazatelja visine zaštitnog sloja prikazane su kao funkcija kratkoročnoga (rekurzivnog) jaza.

Izvori: DZS (izvorne serije nominalnog BDP-a, sezonski prilagođene u HNB-u); HNB (tablice D1, D5 i H15 za vremenske serije kredita); vremenske serije podložne su revidiranju i dostupne na internetskim stranicama HNB-a

HNB će u ulozi nadležnoga makroprudencijalnog tijela nastaviti redovito pratiti razvoj mogućih neravnotežnih odnosa u financiranju potreba nefinancijskog sektora te na tromjesečnoj osnovi objavljivati stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala. Pritom će se oslanjati i na sve druge važne informacije i pokazatelje koji bi mogli upućivati na rizike prekomjernoga kreditiranja, kretanje cijena nekretnina, saldo tekućeg računa platne bilance, dinamiku kreditnih plasmana i monetarnih agregata i sl., a što je dostupno u redovitim i ostalim publikacijama HNB-a odnosno na mrežnim stranicama HNB-a.